

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวระหว่างประเทศประเทศไทยเทียบกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ท่องเที่ยวของโลก กลุ่มประเทศเอเชียที่ศึกษา และประเทศไทย 2) ศึกษาเปรียบเทียบระดับความสามารถและแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียที่สำคัญ และ 3) จัดทำข้อเสนอแนะด้านนโยบายการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความได้เปรียบระหว่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ฮองกง และมาเก๊า สำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญ ระหว่างปี พ.ศ.2546 – 2556 ด้วยดัชนีชี้วัดที่สำคัญ 3 ดัชนี ได้แก่ ดัชนีดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ดัชนีประสิทธิภาพด้านความสามารถในการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย และดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านความสามารถในการดึงดูดให้พำนัก ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทุกดัชนีเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในเอเชียที่สำคัญ โดยเฉพาะดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านความสามารถในการดึงดูดให้พำนักที่ประเทศไทยมีค่าดัชนีความได้เปรียบสูงที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญ ดัชนี RCA อยู่ในลำดับที่ 3 และดัชนีประสิทธิภาพด้านความสามารถในการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย อยู่ในลำดับที่ 4 ซึ่งจากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้เห็นว่าประเทศไทยยังคงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในเอเชียที่สำคัญอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย และมีสินค้าบริการด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่น เช่น สปา หาดทราย เกาะต่างๆ ที่ยังคงความแตกต่างจากประเทศในเอเชียอื่นๆ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญ ด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ผลการวิจัย พบว่า ในช่วง 3 ปีแรกที่ศึกษา (พ.ศ.2546 -2548) ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ค่าดัชนี RCA>1) สูงที่สุด คือ มาเก๊า (ค่าเฉลี่ย RCA = 3.22) รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.79) ไทย (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.76) ฟิลิปปินส์ (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.69) มาเลเซีย (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.60) และจีน (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.36) ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีความเสียเปรียบด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ค่าดัชนี RCA<1) ในช่วงเวลาดังกล่าวมากที่สุด คือ สิงคโปร์ (ค่าเฉลี่ย RCA = 0.38) และญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ย RCA = 0.40) ตามลำดับ สำหรับในช่วง 3 ปีสุดท้ายที่ศึกษา (พ.ศ.2554 - 2556) ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ค่าดัชนี RCA>1) สูงที่สุด คือ มาเก๊า (ค่าเฉลี่ย RCA = 3.85) รองลงมาได้แก่ เวียดนาม (ค่าเฉลี่ย RCA = 2.80) ไทย (ค่าเฉลี่ย RCA = 2.74) มาเลเซีย (ค่าเฉลี่ย RCA = 2.16) อินโดนีเซีย (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.57) และจีน (ค่าเฉลี่ย RCA = 1.05) ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีความเสียเปรียบด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ค่าดัชนี RCA<1) ในช่วงเวลาดังกล่าวมากที่สุด คือ ฟิลิปปินส์ (ค่าเฉลี่ย RCA = 0.78) และสิงคโปร์ (ค่าเฉลี่ย RCA = 0.64) ตามลำดับ ดังนี้

จากผลการวิจัยวิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลให้ มาเก๊า เวียดนาม ไทย มาเลเซียอินโดนีเซีย และจีน มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศที่มีมูลค่าการส่งออกสินค้าท่องเที่ยวสูงอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 เมื่อเทียบกับสัดส่วนกับมูลค่าการส่งออกสินค้าบริการ โดยเฉพาะประเทศเวียดนาม ที่มีค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ.2554 - 2556 สูงเป็นลำดับที่ 2 (ค่าเฉลี่ย RCA = 2.80) อันเนื่องมาจากผลการเปิดประเทศในด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลมีแผนอย่างจริงจังในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ขณะเดียวกันมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านผ่าน โครงการต่างๆ ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและภูมิภาค ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้กลุ่มประเทศที่มีความได้เปรียบดังกล่าวมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การช่วงชิงตลาดการท่องเที่ยว ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้และสารสนเทศ อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าของสินค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการสืบค้นและเปรียบเทียบราคามากขึ้น ส่งผลให้ประเทศในเอเชียที่มีสภาพภูมิประเทศ แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย วัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของผู้คน เช่น มาเก๊า เวียดนาม ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และจีน มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญด้วยดัชนีประสิทธิภาพด้านความสามารถในการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย ผลการวิจัย พบว่า ในช่วง 3 ปีแรกที่ศึกษา (พ.ศ.2546 -2548) ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย (ค่าดัชนี >1) สูงที่สุด คือ จีน (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 2.83) รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.53) ไทย (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.27) และฮ่องกง (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.23) ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีความเสียเปรียบด้านการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย (ค่าดัชนี <1) ในช่วงเวลาดังกล่าวมากที่สุด คือ เวียดนาม (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.20) และฟิลิปปินส์ (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.23) ตามลำดับ สำหรับในช่วง 3 ปีสุดท้ายที่ศึกษา (พ.ศ.2553 - 2555) ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย (ค่าดัชนี >1) สูงที่สุด คือ จีน (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 2.43) รองลงมาได้แก่ มาเก๊า (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.70) ฮ่องกง (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.47) และไทย (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.40) ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีความเสียเปรียบด้านการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย (ค่าดัชนี <1) ในช่วงเวลาดังกล่าวมากที่สุด คือ ฟิลิปปินส์ (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.20) และเวียดนาม (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.27) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยวิเคราะห์ได้ว่า จีน มาเก๊า ฮ่องกง และไทย ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย ทั้งนี้เนื่องมาจากเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายรับโดยเฉลี่ยต่อจำนวนครั้งการเยือนสูงกว่าประเทศอื่นๆ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การช่วงชิงตลาดการท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย การให้บริการอินเทอร์เน็ต WiFi การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในหลายๆกลุ่ม เช่น กลุ่มผจญภัย ธรรมชาติ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กีฬา สุขภาพ บันเทิง คาสีโน สวนสนุก ฯลฯ ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยในการสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง อาทิ จีนมีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น มาเก๊า มีกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการโรงแรมและคาสีโน ฮ่องกง มีสินค้าการท่องเที่ยวด้านโรงแรม สวนสนุก และไทย มีสินค้าการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น สปา ศิลปวัฒนธรรมธรรมชาติ บันเทิง ของที่ระลึก ฯลฯ

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียที่สำคัญด้วยดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านความสามารถในการดึงดูดให้พำนัก ผลการวิจัย พบว่า ในช่วง 3 ปีแรกที่ศึกษา (พ.ศ.2546 -2548) ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการดึงดูดให้พำนัก (ค่าดัชนี >1) สูงที่สุด คือ ฟิลิปปินส์ (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.83) รองลงมาได้แก่ อินโดนีเซีย (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.43) ไทย และญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.23) ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีความเสียเปรียบด้านการดึงดูดให้พำนัก (ค่าดัชนี <1) ในช่วงเวลา

ดังกล่าวมากที่สุด คือ มาเก๊า (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.20) และจีน (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.40) ตามลำดับ สำหรับในช่วง 3 ปีสุดท้ายที่ศึกษา (พ.ศ.2554 - 2556) ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการดึงดูดให้พำนัก (ค่าดัชนี >1) สูงที่สุดคือ ไทยและเวียดนาม (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.33) รองลงมาได้แก่ ญี่ปุ่น (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.30) ฟิลิปปินส์ (ค่าเฉลี่ย = 1.23) เกาหลีใต้ (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.20) และอินโดนีเซีย (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 1.00) ตามลำดับ ส่วนประเทศที่มีความเสียเปรียบด้านการดึงดูดให้พำนัก (ค่าดัชนี <1) ในช่วงเวลาดังกล่าวมากที่สุดคือ มาเก๊า (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.20) และจีน (ค่าเฉลี่ยดัชนี = 0.37) ตามลำดับ

จากผลการวิจัยวิเคราะห์ได้ว่า ประเทศไทย เวียดนาม ญี่ปุ่น ฮองกง ฟิลิปปินส์ และเกาหลีใต้ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการดึงดูดให้พำนัก ซึ่งกลุ่มประเทศใหม่ที่ขยับขึ้นมา มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในช่วงปี พ.ศ.2554-2556 ได้แก่ ฮองกง และเกาหลีใต้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะฮองกง มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ได้แก่ฮองกงดิสนีย์แลนด์ และแหล่งช้อปปิ้งที่สามารถดึงดูดระยะเวลาในการเข้าไปท่องเที่ยวยาวนานมากขึ้น ในส่วนของเกาหลีใต้ ถือได้ว่าเป็นประเทศที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในช่วงระยะหลังๆได้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเกาหลีใต้ใช้กลยุทธ์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเกาหลีผ่านละคร ซีรีส์ต่างๆ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การตลาดผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าไปเที่ยวประเทศเกาหลีได้มากยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และญี่ปุ่น เป็นประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการดึงดูดให้พำนักอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศและความหลากหลายในทรัพยากรการท่องเที่ยวค่อนข้างมีมาก มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวไม่สูงมากนัก (ยกเว้นญี่ปุ่น)

ตารางที่ 6.1 สรุปผลการวิจัย

ประเทศ	ค่าดัชนี RCA เฉลี่ย (พ.ศ. 2554 – 2556)	ดัชนีประสิทธิภาพด้าน ความสามารถในการ สร้างรายได้โดยเฉลี่ย (พ.ศ. 2553 – 2555)	ดัชนีวัดประสิทธิภาพ ด้านความสามารถในการ ดึงดูดให้พำนัก (พ.ศ. 2554 – 2556)
จีน	1.05	2.43	0.37
ญี่ปุ่น	0.38	0.70	1.30
เกาหลีใต้	0.51	0.80	1.20
ฮ่องกง	1.06	1.47	0.47
มาเก๊า	3.85	1.70	0.20
ไทย	2.74	1.40	1.33
มาเลเซีย	2.16	0.90	0.93
สิงคโปร์	0.64	0.80	0.47
อินโดนีเซีย	1.57	0.40	1.00
ฟิลิปปินส์	0.78	0.20	1.23
เวียดนาม	2.80	0.27	1.33

หมายเหตุ: ค่าดัชนี >1 หมายความว่า มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

ค่าดัชนี <1 หมายความว่า มีความเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบ

6.2 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การสร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า ประเทศไทยถือว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศเอเชียที่ศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้ง 2 ช่วงระยะเวลา ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบต่อไปในอนาคตคือการ สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาคุณภาพสินค้าบริการการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การรวมกลุ่มตลาดการท่องเที่ยว AEC ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีให้มากขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแทบทั้งสิ้น จากผลการวิจัย พบว่า ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏสูงที่สุดคือ มาเก๊า ดังนั้น ประเทศไทยควรพัฒนาสินค้าและบริการด้านการ

โรงแรมให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยดูแบบอย่างจากประเทศมาเก๊าที่มีจุดเด่นในเรื่องของการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่มาจากกาสิโนและการโรงแรม

2. ด้านความสามารถในการสร้างรายได้โดยเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศเอเชียที่ศึกษาทั้ง 2 ช่วงระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อสร้างความได้เปรียบอย่างต่อเนื่อง ควรมีการยกระดับฝีมือแรงงานในการพัฒนาสินค้า ผลิตภัณฑ์ การท่องเที่ยว ของที่ระลึกให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้คงเอกลักษณ์ของความเป็นไทยในเรื่องของความแตกต่าง รวมทั้งการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผู้ประกอบการ โรงแรมในการเสนอสินค้าและบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายตามความสนใจของนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างทางเลือกในการจ่ายเงินซื้อโปรแกรมทัวร์ให้นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า ประเทศที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบด้านการสร้างรายได้โดยเฉลี่ยสูงที่สุด คือ จีน เนื่องจากมีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้น ประเทศไทยควรหาแนวทางหรือวางกลยุทธ์ในการจำหน่ายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวแทรกอยู่ในโปรแกรมการท่องเที่ยวอย่างเช่นประเทศจีนบ้าง แต่อาจจะไม่มากเท่าขึ้นอยู่กับระยะเวลาและความเหมาะสมของคปรแกรมทัวร์เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยต้องพัฒนาสินค้า ของที่ระลึกให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสูง จึงจะสามารถดึงดูดเงินจากกระเป๋านักท่องเที่ยวให้เข้ามาจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการได้เป็นจำนวนมาก

3. ด้านความสามารถในการดึงดูดให้พำนัก

ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศเอเชียที่ศึกษาทั้ง 2 ช่วงระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อสร้างความได้เปรียบอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ หรือสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีความโดดเด่น น่าสนใจ ในลักษณะการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างแรงดึงดูดใหม่ด้านการท่องเที่ยวของประเทศให้นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวเมืองไทยแล้ว มาเที่ยวซ้ำอีก หรือมีทางเลือกที่จะอยู่เที่ยวต่อให้นานขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยที่ควรจะเป็นในอนาคตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทุกภาคส่วนควรหันกลับมาให้ความสำคัญและตระหนักกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในประเทศให้มากขึ้น เพราะจะเห็นได้จากสภาพสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เริ่มจะเสื่อมถอย ซึ่งหลายฝ่ายคงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะเรามุ่งแต่จะใช้แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม เป็นแหล่งดึงดูดเงินและจำนวนนักท่องเที่ยว

เพื่อหวังเพิ่มอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือ GDP ให้สูงกว่าประเทศอื่นๆ แต่ล้มค้ำนึ่งถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นบุญเก๋ออันเหลืออยู่ไม่มากมายนักและกำลังถูกทำลายให้เสื่อมถอยเข้าไปทุกขณะ ดังนั้น ทิศทางการท่องเที่ยวไทยในอนาคตควรให้ความสำคัญในเรื่องต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีคุณภาพ และสามารถมาพำนักในประเทศไทยได้หลายๆวัน ดังนี้

1. การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในประเทศทั้งระบบให้มีความเชื่อมโยงกับเส้นทางการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาศักยภาพในการรองรับผู้โดยสารท่าอากาศยานดอนเมือง และการยกระดับท่าอากาศยานตามภูมิภาคของประเทศในลักษณะ Hub และ Co-Hub ในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคของประเทศ เช่น ท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา – พัทยา ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ท่าอากาศยานนานาชาติแม่ฟ้าหลวงเชียงราย ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต และท่าอากาศยานนานาชาติหาดใหญ่ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาท่าอากาศยานดังกล่าวข้างต้นล้วนแล้วแต่เป็นการลงทุนที่สร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป็นเครื่องชี้วัดศักยภาพขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ ทั้งนี้ การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมทางอากาศและการคมนาคมทางบก ก็ควรศึกษาจากประเทศ ฮองกง และสิงคโปร์ เป็นแบบอย่างในการพัฒนา เพราะเป็น 2 ประเทศที่มีขีดความสามารถการแข่งขันอยู่ในลำดับต้นๆของโลกจากการประเมินของ WEF อยู่ในลำดับที่ 1 และ 2 ของโลก

2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ หรือสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีความโดดเด่นน่าสนใจเพื่อสร้างแรงดึงดูดใหม่ด้านการท่องเที่ยวของประเทศให้แก่นักท่องเที่ยวที่เคยมาเที่ยวเมืองไทยแล้ว อยากมาเที่ยวซ้ำอีก ทั้งนี้ต้องมองว่าการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถกระทำได้ด้วยการสร้างขึ้นจากมนุษย์ เพราะสามารถคิดสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ตรงกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้หลายกลุ่ม เช่น หากต้องการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่เป็นเยาวชนหรือวัยรุ่น ก็อาจมีการสร้างสวนสนุกใหญ่ๆ ที่มีเครื่องเล่นหลากหลาย หรือหากต้องการนักท่องเที่ยวที่ชอบในด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ก็อาจต้องสร้างแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะพุทธมณฑล พระองค์ใหญ่ๆ ตลอดจนกิจกรรมเชิงพระพุทธศาสนาต่างๆ ที่มีความแตกต่างจากประเทศในแถบเอเชีย เป็นต้น

3. การเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หรือ Creative Tourism เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการสร้างมูลค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย (Thainess) เช่น วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ อันจะสามารถยกระดับรายได้จากการท่องเที่ยวได้อีกช่องทางหนึ่ง รวมทั้งการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในความเป็นมิตรไมตรี ความอบอุ่น ความเป็นมิตรสหายที่มาจาก Inner อย่างแท้จริง และทำให้อยากจะกลับมาพบกับความรู้สึกอย่างนี้อีกครั้ง

4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือ Low Carbon Tourism ซึ่งถือว่าการท่องเที่ยวเทรนด์ใหม่ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อร่วมช่วยกันสร้างความตระหนักรู้ในการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนให้มากกว่าการมาเที่ยวเพื่อทำลาย ดังนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน/ประชาชน ผู้ประกอบการ และภาคเอกชนอื่นๆ ต้องหันมาร่วมมือกันในการดำเนินการให้มากขึ้น เพราะจากการประเมินของ WEF ประเทศไทยมีขีดความสามารถด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมต่ำมาก โดยอยู่ในลำดับที่ 99 ของโลก จากการจัดอันดับ 140 ประเทศ

5. การเข้าสู่ยุคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งจะต้องมีการแข่งขันและการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนได้อย่างเสรี ความท้าทายนี้จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาคน โดยเพิ่มศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวให้มีความเป็นมืออาชีพ เพื่อสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแรงงานที่มีฝีมือจากสถาบันการศึกษาสายอาชีพ ซึ่งต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ขณะเดียวกันก็สนับสนุนผู้ประกอบการที่ต้องการลงทุนในต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และสร้างงานให้กับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของไทย ทั้งนี้ อาจมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับประเทศสิงคโปร์ อาทิ การใช้ภาษาอังกฤษ การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน เนื่องจากเป็นประเทศที่มีจุดเด่นในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นลำดับที่ 2 ของโลก

6. การหาช่องทางเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ โดยเฉพาะการออกกฎระเบียบ มาตรการต่างๆ ที่เอื้อให้ประชาชนได้ร่วมรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง เช่น ด้านมาตรการทางการคลัง มาตรการด้านสวัสดิการสังคม การให้สิทธิพิเศษทางภาษี การผ่อนปรนการใช้แรงงานต่างด้าว ฯลฯ ก็อาจเป็นเงื่อนไขที่จะช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักลงทุนเข้ามาประกอบกิจการการท่องเที่ยวได้อีกช่องทางหนึ่ง

7. การเร่งสร้างความเชื่อมั่นด้านความมั่นคงของประเทศ และต้องสร้างระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหน่วยงานหลักที่ต้องรับภารกิจในส่วนนี้ไปดำเนินการ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพราะจากการประเมินของ WEF ประเทศไทยมีขีดความสามารถด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยต่ำมาก โดยอยู่ในลำดับที่ 87 ของโลก จากการจัดอันดับ 140 ประเทศ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและวางระบบรักษาความปลอดภัยโดยอาศัย

แบบอย่างจากประเทศฮ่องกง และสิงคโปร์ ว่ามีแนวทางการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างไร เพราะมีขีดความสามารถในด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยสูงเป็นลำดับที่ 3 และ 5 ของโลก

8. การรณรงค์ให้คนไทยช่วยกันต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยอัธยาศัยไมตรีจิตอันดี มีความจริงใจและซื่อสัตย์ ให้ละเว้นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ไม่คิดราคาสินค้าหรือบริการที่แพงเกินควร หรือขายสินค้าหลอกลวงไม่ได้คุณภาพแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงระเบียบ ข้อกำหนด ที่เป็นอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวแก่ภาคเอกชน เป็นต้น

9. การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างบูรณาการ ที่ทุกฝ่ายต้องเปิดใจรับฟังกันมากขึ้น เพราะปัญหาของสังคมไทยในเกือบทุกๆ ด้านไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างราบรื่นให้สู่เป้าหมายเดียวกัน เพราะทุกฝ่ายในสังคมมักจะใช้โอกาสในการพูดมากกว่าการรับฟังแล้วลงมือปฏิบัติ ปัญหาด้านการท่องเที่ยวก็เช่นกัน ทุกฝ่ายต้องรับฟังให้มากยิ่งขึ้น ต้องฟังชุมชนและประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และร่วมเสนอทางออกในแต่ละปัญหาเพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับและอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

6.4 ข้อเสนอสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาเปรียบเทียบความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยกับกลุ่มประเทศท่องเที่ยวชั้นนำของโลกในภูมิภาคอื่นๆ เช่น ตุรกี ฝรั่งเศส สเปน และกลุ่มยุโรปตะวันออกที่มีแนวโน้มการท่องเที่ยวจะขยายตัวขึ้นในอนาคต เนื่องจากกลุ่มประเทศเหล่านี้อาจดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากยุโรปจากประเทศไทยได้

2. ควรมีการเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในมิติอื่นๆ เช่น คุณภาพการให้บริการ ความปลอดภัย และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เป็นต้น

